بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/344
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މައުމޫން ހުސައިންފުޅު، ނޫރިޔާގެ / ރ. މަޑުއްވަރި
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: މަރްޔަމް ނަސީމާ، ހ. ސޯޓީވިލާ / މާލެ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/381
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މަރްޔަމް ނަސީމާ، ހ. ސޯޓީވިލާ / މާލެ
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: މައުމޫން ހުސައިންފުޅު، ނޫރިޔާގެ / ރ. މަޑުއްވަރި

- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވުމުން ހުށަހެޅި މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲ
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު ދިލްޝާދު ފަހުމީ

ނިންމި ތާރީޚު: 05 މުޙައްރަމް 1447
30 ޖޫން 2025

ހައިކޯޓުގައި ގަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: (2023/HC-A/344)
23 ޞަފަރުލްޚައިރު 1445
07 ސެޕްޓެމްބަރު 2023

ހައިކޯޓުގައި ގަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: (2023/HC-A/381)
11 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1445
24 ސެޕްޓެމްބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 1383/Cv-C/2022
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** [illegible] މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 31 މާރިޗު 2022
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 13 އޮގަސްޓު 2023

މައްސަލަ ނަންބަރު 2023/HC-A/344

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[illegible]

[illegible]

އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް

[illegible]

[illegible] 168-1-04

[illegible] 01-ޖީ-108

މައްސަލަ ނަންބަރު 2023/HC-A/381

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[illegible]

[illegible] 168-1-04

[illegible] 01-ޖީ-108

އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް

[illegible]

[illegible]

[illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/91 ([illegible]) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible]

• ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible]

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި [illegible] / [illegible]، މައުމޫން ޙުސައިނުގެ ފަރާތުން [illegible]/ ސ. [illegible]، މަރްޙޫމް ނަސީމާގެ [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން [illegible] ބަލާފައިވާ 2023/HC-A/344 ޤަޟިއްޔާއާއި، [illegible] [illegible] [illegible] މަރްޙޫމް ނަސީމާގެ ވާރިސުން، މަރްޙޫމް ނަސީމާގެ ފަރާތުން، މައުމޫން ޙުސައިނުގެ [illegible] އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައެއް [illegible] ބަލާފައިވާ 2023/HC-A/381 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްމަންޒަރު

2. މަރްޙޫމް ނަސީމާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ހުޅުމާލޭ ލޮޓް ނަންބަރު 11210 [illegible] ބިމާ [illegible] ތަރައްޤީކުރުމާއި ދިގު މުއްދަތަކަށް ކުއްޔަށް [illegible] [illegible] މައުމޫން ޙުސައިނު [illegible] އާއި މަރްޙޫމް ނަސީމާ ދެމެދު އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.[1]

3. [illegible] އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް ނިންމައި، ހަވާލުކުރަންޖެހޭ [illegible] ހަވާލުކޮށްފައިނުވާތީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށްބުނެ، އެއްބަސްވުން ބާޠިލު[illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި މަރްޙޫމް ނަސީމާގެ ވާރިސުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމި ގޮތް

4. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ،

"ދަޢުވާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މާލެ / ސ. [illegible]، މަރްޙޫމް ނަސީމާ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A095180) އާއި ކ. [illegible] / [illegible]، މައުމޫން ޙުސައިނު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A082953) އާ

---

[1] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] ނަންބަރު Cv-C/C-1134/2018 [illegible] [illegible]

ދުވުދު (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު ސީ.81) ހުޅުވާލުނު. ލޯން ނަންބަރު 11210 އެގްރީމެންޓުގައި ވާގޮތަށް ބައްދަލުކުރުމުގެ ކުރިން ވީ ގާތްގަނޑަކަށް 2018 ޑިސެމްބަރު 16 ވަނަ ދުވަހު ފެށިގެން އަދާކުރަންޖެހޭ، މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާ ދަރަނި ސާބިތުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ،

ވެލީ/ ހ.ސަނީވިލާ، މުޙައްމަދު ނަޒީރު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A095180) އާއި ނ. [illegible]/ ޝަރީފާގެ، [illegible] (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A082953) އާ ދުވުދު (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު ސީ. 81) ހުޅުވާލުނު. ލޯން ނަންބަރު 11210 އެގްރީމެންޓުގައި ވާގޮތަށް ބައްދަލުކުރުމުގެ ކުރިން ވީ ގާތްގަނޑަކަށް 2018 ޑިސެމްބަރު 16 ވަނަ ދުވަހު ފެށިގެން އަދާކުރަންޖެހޭ ދަރަނި ސާބިތުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ،

މިއަދުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ އެކައުންޓް ދައުލަތަށް ނަގައި ބަދަލު (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު ސީ. 81) ހުޅުވާލުނު ލޯން ނަންބަރު 11210 ގައި ބާކީ ހުރި އަދަދު ހުށަހެޅުމަށް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ބަލައިގަތުން،

މި ދަޢުވާގައި ހޯދަން އެދިފައިވާ -/327,000 (ތިންލައްކަ ސައުވީސްހާސް ރުފިޔާ) މި ޤަޟިއްޔާގައި މި ދަޢުވާގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަން ޖެހޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ، މި އެގްރީމެންޓްގެ ދަށުން ދަރަނިވެރިޔާ ފެއިލްވުމުގެ ކަރުދާސް ހޯދުމަށް އެދި މިސަރަޙައްދުގެ ހުކުމްކޮށްދީ ބަލާ ދަރަނިއަދާކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވި ހުކުމްކުރީމެވެ."

މި ވަނީ ބުނެފައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް (ނަންބަރު 2023/HC-A/344)

5. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި [illegible] [illegible]ގެ ފަރާތުން 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

5.1 **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ،** ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ފައިސަލާކުރެވުނު ނުކުތާގެ 5.2.5 ނަންބަރުގައި ޝަރީޢަތުން ދެކޭގޮތުގައި އިރުޝާދު އެގްރީމެންޓްގެ ހުރިގޮތް ބަލާއިރު އެއީ ސާފުކޮށް، އެކަމަށް އެއްބަސްވެފައިވާކަން ދައުލަތަށް ދަޢުވާގެ ބަލަން އެނގެން އޮތުމަކީ، މިއީ ދުވަސްތަކުން އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތުގައި ބަލާއިރު ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނުގެ ތަރުތީބުކުރެވުނު ކަމެއް، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަރަނި ނުކުންނަނީ ނަޒީރުއަށް ދައުލަތުގެ ވަކީލު އެއްބަސްވުމަކަށް އެނގެން އޮތުމަށްވުރެ

ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ޢަޤްދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

5.2 ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ ޙުކުމުގެ ނުކުތާގެ 5.3.11 ނަންބަރުގައި އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކޮށްފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، 2022 ފެބްރުއަރީ 13 ގައި ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓިސްއަށް ފޮނުވާފައިވަނީ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ޢަޤްދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

5.3 ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ ނުކުތާގެ 5.4.2 ނަންބަރުގައި، އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރާ ހާލަތުގައި ހަމައެކަނި ނަގައިދިނުން ބަދަލަކީ، ޢިމާރާތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުރެވިފައިވާ ޚަރަދާއި، މަސައްކަތުގެ އަގަށް ޚަރަދުކުރެވިފައިވާ ފައިސާކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4//91 (ޢަޤްދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/95 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ބަޔާނުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ދަލީލުތަކުގެ ޚުލާސާ

6. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ބަޔާނުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ދަލީލުތަކުގައި ބުނެފައިވަނީ،

6.1 ކުރަހަން ގެނެސްފައިވާ ބަދަލުތަކާ އެއްގޮތަށް، އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށް މަސައްކަތް ނިންމުމަށް މުއްދަތު ޑިޒައިނަރުގެ އެއްބަސްވުމެއްނުވާކަމަށާއި،

6.2 އިތުރުކުރުމަށް ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކުން ނަގަންޖެހޭ ހުއްދަތައް ނުލިބި މަސައްކަތް ލަސްވާ ލަސްވުން ފަދަ ހާލަތްތަކުގައި، ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 8.3 ވަނަ މާއްދާގައިވާފަދަ ހާލަތްތަކުން، އެއްބަސްވުމުގެ 8.2 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިތުރުމުއްދަތުގެ މުއްދަތު، އެކަމުގައި އިތުރު ކުރެވޭނެކަމަށާއި،

6.3 އިމާރާތުގެ ކުރެހުމަށް ގެންނަވާފައިވާ ބަދަލާގުޅޭ ހުއްދަތައް ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްފައިވަނީވެސް މަރްޔަމް ނަސީމާ ކަމުގައިވާތީ، އިމާރާތުގެ ކުރެހުން ފާސްކުރުން ހަމަޖެހިފައިވާ އިމާރާތް ކުރުމުގެ މުއްދަތަށް އިތުރު ދޭންޖެހޭ މުއްދަތެއް ކަމަށާއި،

6.4 އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގެ 5.2.5 ގައި ކުރެހުމަށް ބަދަލު ގެންނަވާފައިވާކަން ކަނޑައަޅައި، އަދި ޓެރަސް ފްލޯގައި އިތުރު އެޕާޓްމެންޓެއްވެސް އިތުރު ކޮށްފައިވާއިރު، އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށް ތަން ނިންމަންޖެހޭކަމަށް މައުމޫން ހުސައިން އެއްބަސްވުމުގައިވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ އަދި ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޝުރޫޠުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާ ޚިލާފު ކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށް ތަން ނިންމަންޖެހޭކަމަށް މައުމޫން ހުސައިނުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނާއި ހަމަޖެހިފައިނުވާ ކަމަށެވެ.

7. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެއްކެވިގޮތުގައި ބުނެފައިވަނީ:

7.1 ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުން އިޖުރާއަތު، އެއްބަސްވުމުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށާއި، އެގޮތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު ޢަމަލުކުރާ ފަރާތަށް ރަނގަޅުކުރުމަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ދޭންޖެހޭނެކަމަށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި،

7.2 މަރްޔަމް ނަސީމާގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ނިންމާފައިވާ ސަބަބަކީ މައުމޫން ހުސައިނުގެ ފަރާތުން މަސައްކަތް ނިންމުމަށް 08 (އަށެއް) މަސް ދުވަހުގެ ބޭނުންވާކަމަށް ބުނުމުން ކަމަށާއި،

7.3 އެގޮތުން، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުމުގައިވަނީ ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށް ފިފްތް ފްލޯ އާއި ޓެރަސް ފްލޯގެ މަސައްކަތް ނިންމުނުކަމުގައިވާތީ، އެއްބަސްވުމުގައިވާ

ކުރެވުނަސް [illegible] ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްފައިވާއިރު އިމާރާތް ކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ކުރެވުން [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެވުން [illegible] ދުވަހުން [illegible] ފެށިގެންކަމަށާއި، [illegible] ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލްކޮށް، 13 ފެބުރުއަރީ 2022 ގައި ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓިސްތައް [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ކޮންޓްރެކްޓުގެ [illegible] 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.

8. ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ބުނެފައިވަނީ؛

8.1 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެގްރީމެންޓުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށް [illegible] ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން [illegible] ގެއްލުމަކީ ނަގައިދިނުން ބަދަލުއަދާކުރަން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/95 ޤަޟިއްޔާގެ 52 ވަނަ ނުކުތާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމާއި،

8.2 އެގްރީމެންޓް، [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 20.4 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލު 5 ގައި ހިމަނާފައިވާ ބީ.އޯ.ކިއު ގައިވާ އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އަގާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 13.1 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތަށް ވުރެ [illegible] [illegible] ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ [illegible] ފައިސާ [illegible] [illegible] ކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުން ހިސާބުކުރާނީ އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންކަމާއި،

8.3 ސިވިލް ކޯޓުގެ 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރެވޭ ނުކުތާގެ 5.2.2 ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] ޖުމްލަ [illegible] ގެނެވުން [illegible] ކުރަން [illegible] 05 ޖުލައި 2020 ގައި ކަމަށް ވާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ 3.1 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ

ކުރުނުތާ އެއްކޮޅަށް 16 ޑިސެމްބަރު 2019 ގައި މަސައްކަތް ނިންމުމަށް [illegible] ކަމެއް ކަމަށާއި،

8.4 ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ޒޯންތައް [illegible] ގެނެސްފައިވާއިރު، މި ބަދަލުތައް [illegible] ކުރިއަށް އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް 16 ޑިސެމްބަރު 2019 އަށް ނިންމަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި އަދި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ޒޯންތައް [illegible] ސަބަބުން ދައްކަންޖެހޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހިސާބުކުރުމުގައި އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފު ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

8.5 ހަމައެއާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/95 ޤަޟިއްޔާގެ 52 ވަނަ ނަންބަރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލު މި މުއައްސަސާއަށް ތަޠުބީޤު ކުރާއިރު، [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުން [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރަން [illegible] ސަބަބުން [illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވާ [illegible] [illegible] 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްލާ [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފު ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުޒުރުތައް:

9. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުޒުރުކުރައްވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ސަބަބެއް އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބާތިލުކޮށް، މައްސަލަ އަލުން ބެލުމަށް ސިވިލް ކޯޓަށް ރައްދުކުރުމަށެވެ.

އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް (2023/HC-A/381)

10. މަރްޔަމް ނަސީރާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހަޅާފައިވަނީ 1 (އެކެއް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެވެ. އެއީ؛

10.1 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި މަރްޔަމް ނަސީރާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާގައި ހޯދަން އެދިފައިވާ ފަދުވާގައިވާ، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޑޭ ޑޭ ވެރި ފަރާތުން ދޭންޖެހޭ 5 ވަނަ ފަންގިފިލާ ހަވާލުކުރަންޖެހޭ މުއްދަތުން ހަވާލުނުކުރެވި ހިނގާ ކޮންމެ މަހަކަށް 18000.00 (އަށާރަހާސް) ރުފިޔާ ހޯދުމަށް އެދިފައިވާއިރު، އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރި ދުވަހު ހަމައަށް އެއްބަސްވުމުގެ 9.1 މާއްދާގެ ދަށުން ޑޭ ޑޭ ފަރިކާތުން ދިޔަސްޖެހޭ ޖުމްލަ ބަދަލުން ނަގަދުޑުނަ 327000.00 (ތިންލައްކަ ސައްބީސްހާސް) ރުފިޔާ ދިނުމަށް ނަގައިދެވުން ނިޔާކަމަށް ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަށެވެ.

އިތުރު އިސްތިއުނާފު މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާސާ

11. އިތުރު އިސްތިއުނާފު މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބުނެފައިވަނީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 9.1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން އެއްބަސްވުމުގެ 8.2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޔަށް ފަރާތުގެ ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ވިޔަ ފާޑު އަދި ޖޫރިމަނާ ވެސް ހަވާލުކުރަންޖެހޭ މުއްދަތުން ހަވާލުނުކުރެވި އިތުރަށް ހިނގާ ކޮންމެ މަހަކަށް 18000ރ. (އަށާރަ ހާސް) ރުފިޔާ ދަރަނިކަމަށް ތަށްޖެހޭކަމަށް، އެއްބަސްވުމުގެ 9.1 ގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާތީ، އެ

މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައި އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލީ ސަރަހައްދާ ދެމެދު ތަރުތީބު ފެންވެރިކުރުމުގެ ޚިލާފުވެފައިވާ ޚިލާފުވެއްޖެކަމާއި، އަދި އެއްބަސްވުމުގެ 8.3 ވަނަ މާއްދާއާއި 8.2 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ފޮރުވައި ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށްފައިވާކަމަށް، އަދި ދިނުމަށް ދަ ފެންވެރިން އެއްބަސްވާ ޑިޒައިން ލިބުމުގެ އާޖަލް ދުވަސްތަކުން ސާއިޓަށް ގެންނާނެކަމަށް ބަރާބަރުކަމާއި، އެއަށްކަމުން އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގައި ގޮތް ތިރީގަނޑުގައި ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ އަދާވަދުތަކެއް ރަނގަޅުކުރަމުން ހަލާކުވާނެ ކަމުގެ ކަމަށް ދައުލަތަށް ގެއްލުމެއް ހުރިކަމުން 327000.00 (ތިންލައްކަ ހަތާވީސްހާސް) ރުފިޔާ ނަގައިދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ނުރުހުން ބުނެވެ.

އިބުތިދާއީ މަރުޙަލާގައި އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ ފަރާތުން އުފުލި ދަޢުވާ

12. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ދަޢުވާގައި ރާއްޖެ އުފުލިފައިވާ ކަންކަމުގެ ބިޑުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ގެގެ ފެންވެރިކުރުން ހިނގުމުގެ 5 ވަނަ ފޯމް ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ މުއްދަތުން ރަނގަޅުކުރުމަށް ހިނގާ ކޮންމެ މަސައްކަތް 18000.00 (އަށާރަހާސް) ރުފިޔާގެ ބޮޑުބޮޑު ނަގައިދިނުމަށް 327000.00 (ތިންލައްކަ ހަތާވީސްހާސް) ރުފިޔާ ދިނުމަށް ނަގައިދިނުމަށް ކަމުގައިވާ ރަނގަޅުކުރެވިފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އާ ޚިލާފަށް ކުރުމުގެ ކަނޑައަޅުއްވައި އެފަދަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މަޢުލޫމާތު ނިންމާ ޙުކުމުން ފުރަތަމަ 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަޝްވަރާ ނަފުސާނީ ރަނގަޅުކުރުން، މައްސަލަ ރިޢާޔަތްކޮށްގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރުމުގައި، މަޤްޞަދު ނިންމާފައި ދިނުމަށް އެދިފައިވެއެވެ.

އިބުތިދާއީ މަރުޙަލާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ދެއްކި ޙުއްޖަތްތަކުގެ ޚުލާޞާ

13. އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން، އިސްތިއުނާފީ ރުހުނުގެ ދަޢުވާގައި ބަޔަކަށް ގޮތްގަޔާ ފާހަގަކުރެވިފައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި މަޝްވަރާ ނަގައިދޭ ފަރާތުން އުފުލިފައިވާ 327000.00 (ތިންލައްކަ ހަތާވީސްހާސް) ރުފިޔާއަކީ ނަގައިދިނުމަށް ފައިސާއެއްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާއި،

14. އަދި ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދެފަރާތަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އިތުރު މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު ދެފަރާތަށްވެސް ލިބިގެންވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާއި،

15. އެހެންކަމުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible] [illegible] ގެއްލުން ލިބިފައިވާނަމަ އެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަމަށް އެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ.

16. އަދި ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އިތުރު މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު ދެފަރާތަށްވެސް ލިބިގެންވާކަމަށް ކަނޑައެޅި ކަނޑައެޅުން ޤާނޫނާ ޚިލާފު ގޮތެއް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްދީފައި ނުވާތީ، މި ނުކުތާއަކީ ޤާނޫނީ ބަހުސެއް ނެތް ނުކުތާއެއްކަމަށްވާތީ، ހައިކޯޓުން މިނުކުތާއާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނެ ކަމަށް [illegible] [illegible] ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

އިތުރު އިސްތިއުނާފު މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފަށް ދެކޮޅުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

17. އިސްތިއުނާފަށް ދެކޮޅުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ދެކޮޅުވާ ފަރާތުން ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ 327000.00 (ތިންލައްކަ ހަތާވީސްހާސް) ރުފިޔާ ދިނުމަށް ނަގައިދެވުން ނުވާކަމަށް ބެން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ ކޯޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅާ ބާތިލްކޮށް ނިންމުމަކަށް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމަވައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން:

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ އަލީގައި ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން:

18. އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަކީ ބަޔާނެއް، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތާއި މައިގަނޑު [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތް ނިންމަންޖެހޭ ތާރީޚަކީ، 16 ޑިސެމްބަރު 2019 ކަމަށް [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ކަރުދާސް ބަދަލުގެނެސް އެ ކަރުދާހުން އަޕްޑޭޓްކޮށްފައިވާ 05 ޖޫން

2020 ގައި ކަނޑައަޅާފައި، އިމާރާތްކުރަންޖެހުނީ ކުރެވުމާ އެއްގޮތަށް ކަނޑައަޅާއިރު، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު (ފާއިތުވެ ގޮސްފައިވާ ތާރީޚަކަށް) އިމާރާތް ނިންމުމަކީ ކުރެވޭނެކަމެއް ނޫންކަމަށެވެ.

19. ބަޔާންވެދިޔަ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތް ދެނެގަތުމަށް ދަށު ކޯޓުގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް" އަށް ބަލާއިރު، ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ 5 ވަނަ ނުކުތާއިން ފެށިގެންނެވެ.

20. އެގޮތުން 5.1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ތަފްސީލެވެ. އެކުލަވާލައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ސިވިލް ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ[2] އެއްބަސްވުމެއް ފެށުނުކަމާއި،[3] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރީގެ މުއްދަތު ގުނަންފަށާނެ ތާރީޚާއި،[4] އިމާރާތް ކުރުމުގެ މުއްދަތު ފަށާނެ ތާރީޚާއި،[5] އިމާރާތް ކުރުމަށް ދެވިފައިވާ މުއްދަތާއި،[6] އިމާރާތްކޮށް ނިންމައި ތަން ޙަވާލުކުރަންޖެހޭ ތާރީޚާއި،[7] އިމާރާތް ކުރަން ޙަވާލުކުރެވޭނީ އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައިވާ ކުރުމާ އެއްގޮތަށް ކަމާއި،[8] އެއްބަސްވުމުގައިވާ މުއްދަތަށް ވުރެ ލަސްކޮށްފިނަމަ އިތުރަށް ހިނގާ ދުވަސްތަކަށް ޖޫރިމަނާކުރަންޖެހޭކަމާއި،[9] ބަޔާންކުރުމުން އެއްބަސްވުން ވުޖޫދުކުރުމުން ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާކަމެވެ.[10]

21. ހަމައެހެންމެ، ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ 5.2 އަށް ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައިވާ ކުރުމުން ބަދަލު ގެނެސްފައިވާކަމުގެ ދެބަސްވުމެއް ނެތްކަމާއި،[11] އެ ގެންނަ ބަދަލު އަދަދަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 05 ޖޫން 2020 ގައި ކަމާއި، އެގޮތުން ބަދަލު ގެނެސްފައިވަނީ އިމާރާތުގެ ކަންކަމަށް

---

[2] ސިވިލް ކޯޓުގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް" ގެ 5.1.6 ވަނަ ނުކުތާ

[3] އިބިދ. 5.1.1

[4] އިބިދ. 5.1.4

[5] އިބިދ. 5.1.5

[6] އިބިދ. 5.1.2 އަދި 5.1.3

[7] އިބިދ. 5.1.8

[8] އިބިދ. 5.1.5

[9] އިބިދ. 5.1.9

[10] އިބިދ. 5.1.7

[11] އިބިދ. 5.2.1

ފޮތުގެ ބައިތަކާއި، ޖަދުވަލު ފޮތުގެ ބައިބައިކޮށް ދުވަހުގެ ބަދަލު އިންގެ[12] ކަމަށް ފާހަގަ ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

22. އެ ވާހަކަދައްކަން ވަނީ، ކޮންޓްރޯލްޑްގެ ބައިވެރިއެއްގެ މައްސަލަ ތަފުސީލުކޮށްފައި ކުރަންވާނީ، މި ކޮންޓްރޯލްޑްއެގެ ސަރުކާރުތަކާއި އެއްގޮތަށް ކަމަށާއި، އެއީ ދިފާޢުން އަމަލުކުރަންވީ، އަށްއެ ބައިވެރިއާ އަކަން ދުވެއް ދިރިއުޅެ ނުވެޅެ އެއް ގޮތަކަށް އަމަލުކުރަން އެއްބަސްވެއްޖެނަމަކަމާއި،[13] އެގޮތުން ކޮންޓްރޯލްޑްގެ އެއްބައިވެރިޔަކު ކުރީ ކަމަށް، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ފަހު ދިވާޅެ ކަމަށްވެރިއެއް އެއްބަސްވުން އަޖުމަޖުކަން ނިމުމަކަށް ނުނިންނަކަމާއި، ސަބަބަކީ އަށް ބައިވެރިއަކަށް އެ ދިވާޅަށް ބޮޑުވެ ނިމި އެއްބަސްވުމާއި ކުރިއަށް ދިއުމަށް ދިވެހިރާއްޖެއިން ކުރުކުރެވޭ ގަވާއިދު އަންގައިދޭނީކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސްޓޭޓުގެ ކޯޓުގެ **ތަޙްޤީޤު ބ. ޑިލާ ޝާހިދު ރިޕޯޓް ޓެސްޓް** ވ. ސިއްޔާއަށް ހަވާލުވި ދަރު ކޯޓުގެ ފާހަގަކޮށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.[14]

23. އެގޮތުން ކުރުކުރަން ގެނައި ބަދަލުން ހައްދު ދިފާއިވާނީ އެއްބަސްވުމުގެ މަޤްޞަދަކީ ބޭނުން ނިންމާނަކަމަށް އަދާކަން ދިފާއިވާ ޕާޓީއާއި، ކުރުމުގެ ސަބަބުން އެއްބަސްވުމުގެ މަޤްޞަދަކީ ބަދަލު ނުވާނާނަކަމަށް ބަލައިގެންނަކަމަށް މަތީގައި ނަޝީދާ ބިނާކަމުގެ، ކުރުކުރަން ބަދަލުކުރެވޭތީއާއި، އިމްތިޔާޒުގެ ހިމެނޭ ކުރުމަށް އަދާކަން ފައިޞާކަން ދިމާވުމާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ބަލައިގަންނަކަމަށް، މި ކުރުކުރަން ބަދަލު ގެންނަށް، ކަމެއްގެ އިމްތިޔާޒުގެ ހިފާނަށް ހިމެނޭ ހަދާ، އަދި އެކަންކަމަކަށް މަތީގައި ނަޝީދާގެ ފާހަގަކުރި ދިރިއުޅުމާ އެއްބަސްވުމާއި، އަދި މި ބަދަލު ގެނެވުން، އިޖުރާއަތު ޖަދުވަލު ފޮތުގައި އިތުރު އެޖެންޑާއެއް ހިނގުން ގެންދަކަން އެއްގެ އަމަލުކުރަން މަޤްޞަދު ނަޝީދާގެ ބަދަލު އެއްގެ ނެތީ ނަމަ، ދެފަރާތުގެ އެއްބަސްވުމާއި އެއްބަސްވުމުން ގެނުޅެ ބަދަލުތަކަށް ސަރުކާރުގެ ގާތުގާތުންފަށަ ދިވެހި ކޯޓުގެ ފާހަގަކުރަ ކަމުގައިވާނެއެވެ.[15]

---

[12] އބދ. 5.2.2

[13] އބދ. 5.2.3

[14] އބދ. 5.2.4

[15] އބދ. 5.2.5

24. ހަމައެހެންމެ، އެއްބަސްވުމުގައިވާ މުއްދަތަށް އިމާރާތް ނުނިމި ލަސްވާ މުއްދަތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދެއްކުމާމެދު ދިފާޢުގެ ދަފުތަރުގައި ވަކި ގޮތަކަށް އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތަކަށް އެނގިގެން ނުދެވުނު، އެ ފައިސާ ދައްކަން ވަޢުދުން ބިޑްސަރވިސަސް ފާރަމްކޯ 16 ޖަނަވަރީ 2021 ގައި ކަން ދިރާސާކުރުމުގެ ބަޔާން އެންގުމެއް،[16] އިމާރާތުގެ ކުރެވުމުން އެޕްރޫވް ކުރުވިއްޔާ ތާރީޚަކީ 05 ޖުލައި 2020 ކަމުގައިވާތީ، އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް ހިނގުމުން ނުކުރާތީ، އެކަން އިސްތިސްނާކުރުމަށް މަޝްވަރާ ނަސޭހަތްތެރިގެ ފަހުން އަންގާފައިވަނީ އެ ތާރީޚުގެ 12 (ބާރަ) މަސް ފަހުން 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2021 ގައިކަމުން، މިއީ އިމާރާތުގެ ކުރެވުމުން ގަނައި ބަދަލުގެނެވިގެން، ފަސްވަނަ ފަހަރުދިޔައާއި، ޖަރީމާ ފޮތް ނިންމައި ހަވާލުކުރުނުކަން އޭރު މުއްދަތު، ދިރާސާކޮށް ބެލުން އިޖުތިހާދުކުރައްވާކަން ދަރާދާތު ކާނޫނަކަށް ކަމުގައި ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ.[17]

25. ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަމުން ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، އިމާރާތް ނިންމައި މަސައްކަތް ނަސޭހަތްތެރިޔާ ހަވާލުކުރުނުކަމަށް ތާރީޚަކީ، 16 ޑިސެމްބަރު 2019 ކަމަށް ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމުގައި އިމާރާތް ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ދިރާސާކޮށް ބެލުން އިޖުތިހާދުކުރައްވާކަން ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅުއްވާކަން އެނގެން އޮތުމުން، އިސްތިއުނާފު ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، މި އެއްބަސްވުމުގައިވާ ތާރީޚަށް އިމާރާތް ނިންމައި ހަވާލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތާރީޚުގެ ފަހުން ކުރުމަށްވުރެ ކުރުޝާއްކަމުން، ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

26. ސަބަބަކީ، ބަޔާންކޮށްދިޔަ ނުކުތާތަކުގެ ހިސާބުން ދާދިޔައީ، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތް ނިންމައި ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ތާރީޚު، ކުރެވުމުން ގަނައި ބަދަލު ގެނެސް ދިޔަ ކަންކަން ހަވާލުކުރުމުގެ ގޮތުން ބަލާއިރު،

---

[16] ހުކުމް. 5.2.6

[17] ހުކުމް. 5.2.7

އިތުރުކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ހުރިކަމަށް [illegible] ބަލާފައިވާކަން މި ރިޕޯޓުގެ 23 އަދި 24 ވަނަ ނުކުތާ ކިޔާލުމުން އެނގެއެވެ.

27. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އެއްބަސްވުން [illegible] ކަނޑައަޅައި، 13 ފެބްރުއަރީ 2022 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރީގައެވެ.

28. މި ނުކުތާގެ [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 8 (އަށެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ.

29. [illegible][18] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[18] ސ.ޕ. 5.3.9 އަދި 5.2.8

30. އެހެނީ، އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ މައިގަނޑު ބަހުސަކީ، އެއްބަސްވުމުގައިވާ [illegible] ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި [illegible] [illegible]، އެކަމަށް [illegible] ކުރުމަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ފުރުސަތެއް [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާކަމެވެ. އަދި ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި [illegible] ކުރާގޮތަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުން [illegible] ކަމެއް [illegible]، އެކަމަށް ދުވަހުން އެއްބަސްވާ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ވާކަމެވެ.

31. ދަށު ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުން ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] އެގްރީމެންޓު ކޮށްފައިވަނީ 05 ޖުލައި 2020 ގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 12 (ބާރަ) މަސް ފަހުން 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2021 ގައި [illegible]، އަދި އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible].[19]

32. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 12 (ބާރަ) މަސް ދުވަހުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އެކަން [illegible] [illegible] [illegible] އަށް 12 (ބާރަ) [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible].[20]

---

[19] އެ.ސ. 5.2.8

[20] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް" ގެ 5.3.8 އަދި [illegible] 19- [illegible] ދަށު ކޯޓުން [illegible].

33. އިސްތިއުނާފީ ވިން ފަދަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، "އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރާ ހާލަތްތަކުގައި ނަގައިދެވޭނެ ބަދަލަކީ، އިމާރާތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުރެވިފައިވާ ޚަރަދާއި، ޚަސާރަތްތަކުގެ އަގެއް ޚަރަދުކޮށްފައިވާ ފައިސާކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ" ޤިޔާސްކޮށް ކަމުގައެވެ.

34. **އެގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެސްޓޭޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ފާތިމަތު ޝަހީދާ ޙަސަން ޢަލީ ދީދީ އަދި ވިލުން،** މި ޤަޟިއްޔާގެ 52 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު މިވެސްކަމަށް ތަތުބީޤުކުރާއިރު، "ކޮންމެވެސް ނަސީބަކަށް އެއްބަސްވުން ބާތިލުކޮށްފައިވަނީ، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރުމުން، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 20.3 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ، އިމާރާތްކުރުމަށް ކުރެވިފައިވާ ޚަރަދާއި، ވީން ޤަބޫލުކުރަން ނުޖެހޭގޮތުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލަކީ، ކޮންމެވެސް ނަސީބަކަށް، ވަގުތުން ދިސާއިންފިޔަވާ އެހެން ހާލަތްތަކުގައި ދޭންޖެހޭ ބަދަލު"[21] ކަމުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނެއެވެ.

35. އެހެންނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޤަޟިއްޔާ ތަތުބީޤުކުރުމުން، ވަކި ދިސާއިން ދޭންޖެހޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު، ކޮންމެވެސް ނަސީބަކަށް، ވަގުތުން ދިސާއިންފިޔަވާ ހާލަތްތަކުގައި، ކޮންމެވެސް ނަސީބަކަށް އެއްބަސްވުން ބާތިލުކޮށްފައިވަނީ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅާ ހާލަތުގައެވެ.

36. އެގޮތުން މަދަނީ ޤާނޫނުގެ "ސަބަބީއްޔަތު ނިޔަލަށް ތަޢުރީފް" އަށް ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ކުރުމަކުން ގެއްލި ބަދަލަކީ ދަނޑުވެރިން އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތައި ބަދަލެއް[22] ކަމުގައި، އަކަމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން "އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ފަސްކުރަށް ވާނީ ޒާތީ ޙައްޤުތަކުގެ ޖަރީމާ ފަދަ ނިސްބަތުން ބަދަލުކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ދަށުގައިވާ ދެފަރާތުން ތަކުރާރުވާ ޙާލަތްތަކުން އަދާކުރަން"[23] ދަށު ޤާނޫނުގެ ޙައްޤުތަކާ ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

---

[21] އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 7.3.18 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް

[22] މަދަ. 5.2.5

[23] މަދަ. 5.2.7 ގެ ދަށުގައި ޝަރަހަކޮށްފައިވާ 4 ވަނަ ޝަރަހަ

37. ބަޔާންކުރެވުނު ފަދައިން، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރެވިފައިވާކަމަށް ބެލެވިނަމަވެސް، ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ، ވަކި މުއްދަތެއްގައި އިމާރާތުގެ ފްލޯތައް ނިންމުން ކަމުގައިވާއިރު، އެ ފްލޯތައް ނިންމަންޖެހޭ މުއްދަތުތަކުގައި ހިލާފުކަމެއް ހުރިކަމުގައިވިނަމަވެސް، މިއަދާ ހަމައަށް އައިއިރުވެސް މި ފްލޯތައް ނިންމައި [illegible] [illegible] [illegible] މިއީ އެއްބަސްވުމުގެ މައިގަނޑު ކަމާ ޚިލާފުވުމަކީ [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށެވެ.[24]

38. އެފަދައިން އެއްބަސްވުމުގެ މައިގަނޑު ކަމަކާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ސާބިތުވާތީ، ދަޢުވާލިބޭ މި މައްސަލަ ނިމުނުއިރު، ކަނޑައެޅިފައިވާ 13 ފެބްރުއަރީ 2022 ގައި މަސައްކަތް ނިމުމާ ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓިސްތަކުގައި ފޮނުވާފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް ކަނޑާލައި، އެ ނޯޓިސްގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރިކަމަށެވެ.[25] ހަމައެކަނި، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށެވެ.[26]

39. އެހެންކަމުން، މަސައްކަތް ނިމުމުގެ ފަހުން، އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ވަކީލު އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ **[illegible] އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] [illegible] ލިމިޓެޑް** އަދި އިތުރު [illegible] [illegible] މި ޤަޟިއްޔާގެ 52 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުޞޫލު މިމައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރެވޭނެކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އަދި މި ކޯޓުން މަސައްކަތް ނިންމުމުގައި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭ [illegible] ނުކުތާތަކެވެ.

40. ހަމައެއާއެކު، ދަޢުވާލިބޭ މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށެވެ.[27]

---

[24] އސވ. 5.3.10

[25] އސވ. [illegible] [illegible] [illegible]

[26] އސވ. [illegible] [illegible] [illegible]

[27] އސވ. 5.4.2

41. އެހެންކަމުން، ބަޔާންވެދިޔަ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، ބަދަލު ނުވަތަ ކުލި ހަރަދާއި ގުޅޭ [illegible] [illegible] ކޮޅުގައި ހުށަހެޅި [illegible] ކަމެއް [illegible] [illegible] ދޭހަވެއެވެ.

42. ހަމައެހެންމެ، ދަރު ކޮޅުގެ [illegible] ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible].

43. އެ ނުކުތާ [illegible] އެ ނުކުތާގައި ފަނޑިޔާރު ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] ކޮންމެ ހާލަތެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

44. ހަމައެހެންމެ، މި ނުކުތާއަށް [illegible] ފަނޑިޔާރު ނިންމާފައިވަނީ، އެހެން [illegible] ހުށަހަޅައިގެން އެ ފައިސާ ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] އެހެން [illegible] ހުށަހެޅުމުގައި އިތުރު ބަދަލެއް، ހަރަދެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ހޯދުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު މި ނުކުތާތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

45. އިތުރު އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަހަކަށް 18000 (އަށާރަހާސް) ރުފިޔާ [illegible] އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރި ދުވަހާ ހަމައަށް އެއްބަސްވުމުގެ 9.1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 327000 (ތިންލައްކަ ސައްބީސްހާސް) ރުފިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކޮށްފައިވުމަކީ، ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު[28]ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ކަމެއްކަމުގައި އިތުރު އިސްތިއުނާފުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[29]

46. ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> 20 (ށ) ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ބައިވެރިއެއްގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ ކަންތައްތައް ކުރަންވާނީ، އެކޮންޓްރެކްޓްގައިވާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. [illegible] އަމަލުކުރަންވާނީ، އެކޮންޓްރެކްޓުގެ އެހެން ބައިވެރިން، އެމީހުންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ ކަންތައް ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެއް ކޮންޓްރެކްޓުން އެހެން ގޮތަކަށް އަދާކުރުން އެއްބަސްވެއްޖެ ނަމައެވެ.

47. ބަޔާންވެދިޔަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެއީ ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ބައިވެރިއެއް އަދާކުރަންވާނީ ގޮތާއި، އަދި ކޮންޓްރެކްޓްގެ ދަށުން އަދާކުރަންޖެހޭ ގޮތް ނޫން އެހެންގޮތަކަށް އަދާކުރުމަށް އެއްބަސްވުން ނުވަތަ ބަލައި ލިބުނު ހާލަތު ބަޔާންކޮށްދޭ މާއްދާއެކެވެ.

48. ދަށު ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމައިދިނު އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި މި ނުކުތާގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ،

"މިދައުވާގައި ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ -/327,000 (ތިންލައްކަ ހަތާވީސްހާސް ރުފިޔާ) މި ފެސިލިޓީގައި މި ހިސާބުގައި ހަވާލުކުރުން ދެނެއް ނެތް" ކަމުގައެވެ. އެފަދައިން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް"ގެ 5.4 ވަނަ ނުކުތާގެ ދަށުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކުގައެވެ.

49. އެގޮތުން އެ ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރެވޭނަމަ، އިތުރުން ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކޮންޓްރެކްޓާ ހަވާލުވި، ކަސްޓަމަރުގެ އަތުން ހަވާލުކުރެވޭ ފައިސާ، ފައިދާލިބޭ ހޯދަން [illegible] [illegible] އެހެން ބަދަލުކުރުން ފައިދާލިބޭ ހޯދަން [illegible]،[30] އެބަދަލުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަވާލުކުރުން ނިސްބަތްކުރެވޭގޮތެވެ.[31] އަދި އެ ބަދަލު ހަވާލުކުރިޔަސް، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި އެއް [illegible] އަންނަ

---

[28] 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)

[29] އިތުރު އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 2.1 ވަނަ ނުކުތާ

[30] ސިވިލް ކޯޓުގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް" ގެ 5.42 ވަނަ ނުކުތާ

[31] އިބިދ. 5.43

[illegible] ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގައި އެ ފައިސާ ނަގައިދިނުމުގެ ބަދަލުގައި އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފެންނާތީކަމުގައެވެ.[32]

50. ބަޔާންވެދިޔަ ފަދައިން ދަރު ލޯނުގެ [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ބައިވެރިޔަކު އަނެއް ބައިވެރިޔާއަށް އަދާކުރަންޖެހޭ ފައިސާއެއްގައި [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް [illegible] [illegible] ފައިސާއެއް އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އޭގެ ބަދަލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އެ [illegible] [illegible] މައްސަލައެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

51. ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ދަރު ލޯން އެ ނުކުތާގައި [illegible]، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު[33]ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެދެވިފައިވާކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

52. ހަމައެހެންމެ، ދަރުލޯނުގެ [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، މި ނުކުތާގައި އިތުރު މައްސަލައެއް [illegible] [illegible] ގެންދިޔުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] [illegible]، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު[34]ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ފެންނާތީ، މިއީ އެ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

---

[32] [illegible]. 5.44

[33] 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)

[34] 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)

ނިންމަން ފެންނަގޮތް:

53. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދިނަ އެންމެހާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

12. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ ގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމްގެ ރައުޔު

13. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ ގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ހިސާބުކުރުން[35]

14. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބަލަމުންދަނިކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައެއް މައްސަލައިގެ ޙުކުމްނާމާ ނިކުމެފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި[36] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[37] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަބަބަކާހުރެ ނިމުނުގޮތުގެ ތިލާ ބަލައިގަތުމަށްފަހުގައި، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ސަބަބެއް ނިމުނުގޮތުގެ ތިލާ ބަލައިގަތުމުން ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.[38] އެހެންކަމުން، ސަބަބެއް ނިމުނުގޮތުގެ ތިލާގެ ކޮޕީ ލިބުމަށްފަހު އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[39]

---

[35] ކޯޓުން މައްސަލަތަކުގެ ޙުކުމްތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނުމުގެ އުޞޫލު ކަނޑައަޅާފައިވާނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[36] މިހާރުގައި ތަންފީޒުކުރެވޭ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[37] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[38] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[39] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1383/Cv-C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމަށް ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހޭ ނުވަތަ ހުކުމް ބާޠިލުކުރަންޖެހޭފަދަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށް މިޤަޟިއްޔާ ނިންމީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ޢަބްދުﷲ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible]